

Gazeta literara

Proletari din toate tarile, uniți-vă!

CULTURA ROMINA IN CIRCUITUL UNIVERSAL

pagina 3.

Anul IX, nr. 459

52

Joi 27 decembrie 1962

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARA ROMINA

8 pagini 50 bani

REALIZARI ISTORICE

Pe frontispiciul țării, în al 15-lea an de la proclamarea Republicii...

sătenii știu că munca e muncă și că-i a lor, iar legea e lege și tot a lor.

Dar au trecut numai cincisprezece ani de când poporul nostru a pornit cu pași hotărâți pe drumul revoluției socialiste...

Mănai BENIUC

(Continuare în pag. 6)

Glose republicane

Nu voi înșira toate înfăptuirile, care merită pe deplin calificativele de mărețe și de eroice...

Deunăzi, am văzut un oraș din acele orașe unde radiofonice, în care poezii zilelor noastre cântau republica...

Ca într-o nouă „Cântare a României” ei ziceau de suferințele zilei de ieri, de iobăgia de veacuri a țărânului...

PERPESICIUS

(Continuare în pag. 6)

Desen de I. MOLNAR

DRUM LUMINOS CULTURII

Republica noastră împlinește cincisprezece ani. Măsurat după calendar acest interval de timp nu e prea mare...

Această vastă operă constructivă a pus și pune temeli trainice nu numai îmbunătățirii crescânde a traiului oamenilor...

socialist, bazat pe interesele colectivității, conștiința individuală participând cu adâncime la conștiința colectivă.

Sub regimul burghez cultura era pusă în slujba păturii exploatare care folosea așa-zisa propagandă „culturală” pentru vehicularea ideilor retrograde și obscurantiste...

Literatura urmează la noi, hotărât, altă cale decât aceea pe care se împotmolea atunci când țara era pradă exploatării burgheze.

Dezvoltarea economică a țării, creșterea continuă a bunei stări materiale au drept consecință pe de o parte sporirea valorilor culturale...

La noi toate aceste realizări n-ar fi fost posibile fără înlăturarea claselor exploatare, a monarhiei, lăță de ce sărbătorim cu entuziasm astăzi aniversarea care marchează un strălucit bilanș de înfăptuiri...

aici

Pe-aceste locuri unde lumina bate din aripile-i fierbinți, de-odată pentru toți. Pe-aceste locuri, unde grul se preface în piine pentru fiecare om...

Eugen JEBELEANU

15 ANI

Cind vodă-Cuza, sprijinit de Mihail Kogălniceanu, a înfăptuit reforma agrară împotriva și peste capul celor două partide...

Instrument al „monstruoasei coaliții” împotriva muncitorimii și țărănimii, care își cereau dreptul la o viață mai bună.

La 30 decembrie 1947, s-a pus capăt odiosului regim monarhic. Eliberată din încetușarea în care fusese ținută, țara a pornit pe drumul larg și luminos al socialismului.

Trecind în revistă ceea ce s-a făcut acum, avem dreptul să primim cu deplină încredere anul ce vor veni.

A.I. PHILIPPIDE Tudor TEODORESCU-BRANIȘTE

Ca mărl, ca părl, ca un fir de trandafir... Și tare ești ca fierul, și iute, ca oțelul

Și tare ești ca piatra și iute ca săgeata, ca mărl ești, ca părl, și fir de trandafir, patrie-a mea, sublima și curata

Noi cincisprezece fraji sîntem la număr. Cel mai bătrîn e-nfiul dintre noi dar cel mai matur este cel mai tînăr.

La-nțrecere ne-am luat în dărnicie și fiecare-am dat pe rînd, mai bine, și miereu și griu mai mult și noi cvartale, mai multă bucurie - doar grîile-au rămas tot mai puține.

Cei cincisprezece-acum venim. Noi sîntem timpul. Nu de la Cristos ci de la Popor ne scotim.

Doar cincisprezece sîntem și toți ca unul ne trîdim de zor ca dulcele și cel mai nou frăjin să-nțreacă dărnicia tuturor.

În romînește de TEODOR BALȘ

T. ROTARU

Doar cincisprezece sîntem și toți ca unul ne trîdim de zor ca dulcele și cel mai nou frăjin să-nțreacă dărnicia tuturor.

În romînește de TEODOR BALȘ

„MARE FARSOR, MARI GOGOMANI“ (Literatură antimonarhică)

L iteratură antimonarhică are în jurul nostru o istorie și o glorioasă tradiție. Istoria grafului literar ca înfiul în onora aproape fiecarei scriitor valoros...

ingrijită de Barbu Lăzăreanu, nu numai în crea ce pînă astăzi încredințată lui... Dădă Barbu Lăzăreanu a selectat numai literatură îndreptată exclusiv împotriva familiei Hohenzollern...

„MOMENT ISTORIC“ (Reportaje)

toacă de jertele trecutului, și să facă o revelatoare asociată cu înfioratul an 1907... Pentru la număr: în 1907 au fost impusei unprezece mii de răscoluți...

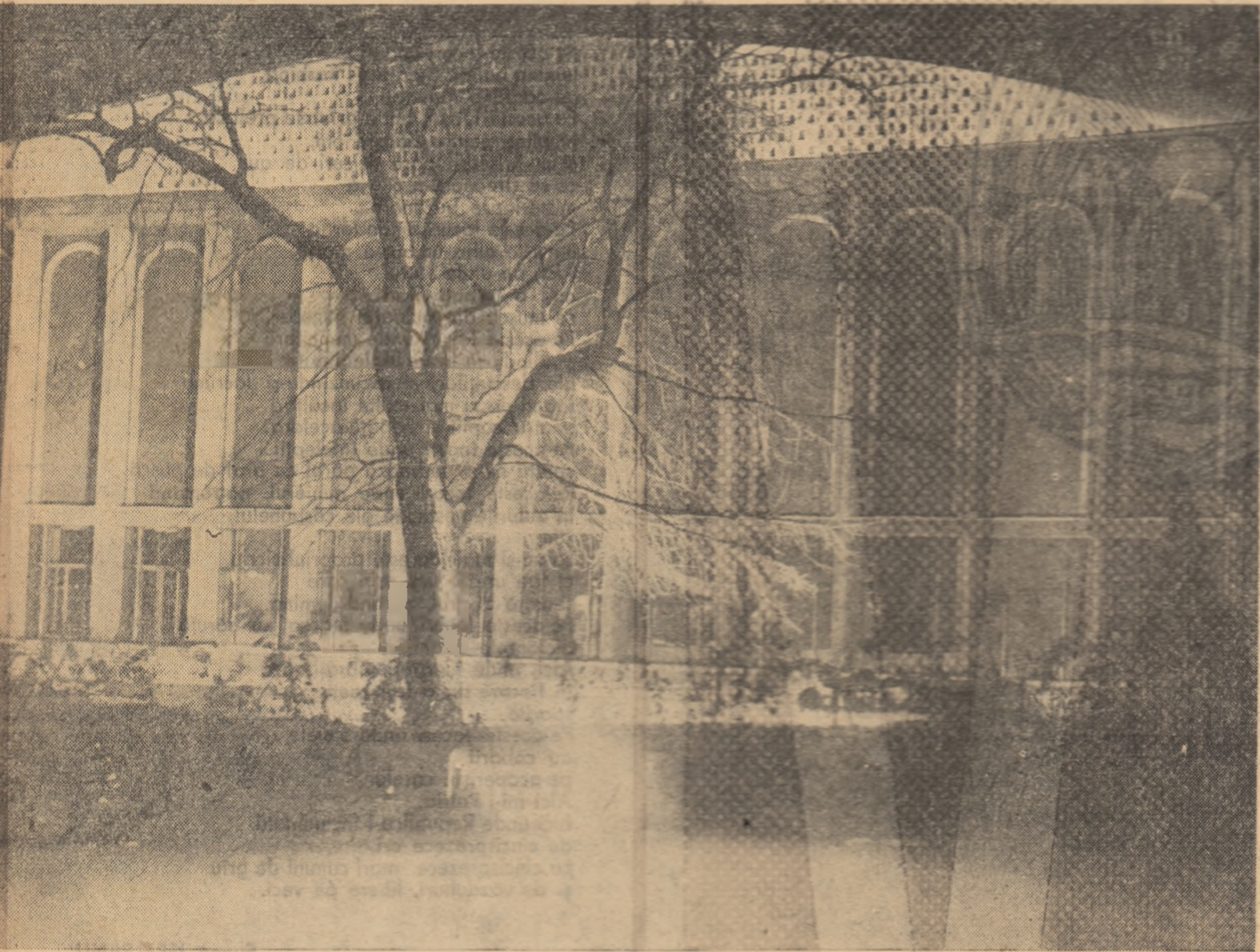

Foto: DAN CRIGORESCU

AI. SANDULESCU

AI. GIRNEAȚA

ION BĂIEȘU: „Noaptea cu dragoste“

„Noaptea cu dragoste“ este o povestire din acest volum sînt, în majoritatea cazurilor, tineri. Ei iubesc, momeșco, se frămîntă, își pun probleme...

Nu sînt oculte, în acest volum înclinat dragostei, nici unele aspecte ale frămîntărilor etice. Se încriminează mîni, festări ale moralei mic-burghize, bulgărismul, lipsa de respect față de femeie...

heșvăția lui Nekrasov că, într-o epocă de dislocări sociale, spiritul cetățesc este pentru poet - „o datorie“, se verifică în lirica mai nouă prin tendința de a uni: atitudine patriotică cu poezia, la înțelesul estetic cel mai înalt...

mai departe, din perspectiva timpului nostru, asociindu-i valorile morale și estetice ale lumii socialiste. Poezii noastre au relevat nu numai afinitățile lor cu tendințele vremii, ci și preafacerea vieții din jur...

Posibilitatea de a verifica diversitatea de stiluri și modalități, în această direcție, o oferă recenta antologie tezură, pregătită cu ocazia aniversării Republicii Populare Romine de către Editura pentru literatură...

trăiește, la modul și la nivelul artei sale, sentimentul că parcurea un timp nu numai bogat în evenimente, dar hotărîtor în viața poporului; conștiința că se produce, acum, apropierea omului de esența lui morală, că destinul lui, a țării din zodia haosului, a unei condiții mizerabile de existență...

era un pol ca la finitini capătă, detașată de gesturile de apăsare și nonconformism social, o direcție exactă, în acord cu dezvoltarea obiectivă a istoriei. Vechea delimitare făcută de Argehei între indivizi după criterii mai mult morale primește aici o determinare precisă de clasă...

Sentimentul că la temelia schimbărilor de ordin social și moral, care permit gesturile poetice, cele mai cuceritoare și stăruite de intensă euforie - stă aceluiași diriză a acelor oameni de caracter rectiliniu, cui îi numea Argehei pe comuniști, poate fi, țarași, descifrat în multe arte poetice și profesioni de credință scrise în aceste decenii...

mai evident și, aș spune, mai înalt dramatic, conștiința creatorului. Este senzația cea mai stăruitoare pe care îi-o dau de pildă versurile lui Mihai Beniuc, Eugen Ibeleanu, Maria Banuș, Miron Bada Paraschivescu, Marcel Bădescu, A. Margu Spîber, Mihai Dragomir, Veronica Forumbacu, Horvath Imre, Cicerone, Theodorescu, I. Bănuț, T. Utan, Ion Horea, Letai Lajos, Aurel Rău etc...

LIRICA SOCIALĂ ȘI PATRIOTICĂ. O antologie a ei

De la început, un simbol al romantismului lucid. Drumul lui, în istorie, este presărat cu ziduri, cu sute de muciți, barat de granituri, cu vine de singe...

Evocînd traiectoria acestui destin, Eugen Ibeleanu încearcă a fixa, într-însul din poezia sa (Comunisti), un simbol al romantismului lucid. Drumul lui, în istorie, este presărat cu ziduri, cu sute de muciți, barat de granituri, cu vine de singe...

cronica literară

țării, sînt mai bine marcate decît cele propriu zise subiective) stă în forța evocării și în exprimarea sentimentului legitim de mîndrie al poetului față de amploarea unui asemenea proces de restructurare...

Abia cîta, într-un poem, lumina ideală a paradisiului dăntesc și „sumpa simbolică femeie“ care l-a călăuzit. Luînd simbolul în accepția lui strict poetică, este de făcut observația că acest spirit călăuzitor se traduce, în special în poezia tinerilor (mai receptivi la gesturile largi și mai deprinși a asocia lumii lor sufletești miturile și simbolurile cele mai înalte) prin imaginea unei forțe generatoare...

Deasupra de singurătate pare a fi, la poezii din generația care a străbătut buze, serafimă a treznicului actual moral cel mai decantat cînd vine în contact cu valorile socialiste. Sentimentul acesta îl descoperim și în poezia mai nouă a lui Demostene Botez, Geo Bogza, Zaharia Stancu, Al. Philippide, Victor Eftimiu, Adrian Manu, G. Călinescu, care înțeleg acum că destinul scriitorului este alt decît acela de a lucra pe cer elipse și de a gravita în jurul steluțelor stioase. G. Călinescu declară, într-un ardean manifest poetic, că tristetea este steaps și laudă, cu feroceza lui Francesco D'Assisi, dar cu viziunea poetului de azi, diversitatea și periclitarea materiei, lucrurile miraculoase care încordează existența noastră, fatal limitată în eră: „Pădurea se-nmulțese robuște! Pădurea eră înflorită! Lăudați înțelese puse! Lăudați mîrețelii flăcări! (Lauda materiei).

prima baracă

Era, cum să vă spun, era un câmp: miriște goală sub dealuri mărunte, ca niște cucuie, de-a lungul drumului strimb, care suie alene, la munte. Cîteva case risipite-n zloată, riul zănat, calea ferată, și - cam atât. Burnița tactică, prin văzduhul tomnatic, cînd am coborît, odată cu seara, în haltă. Să fi fost - douăzeci laolaltă: croitori de binale din Galați, de pe Tei, oameni umblați la deal și la vale, pe unde vrei și pe unde nu vrei, din '47, pe șantier...

- Bre, nea Matei, zice unu, c-un glas de muiere, unu, Florică, de-l avui ajutor prin cinze și trei, la Electroputere, cum văz eu, am băgat-o-n mohor: se cam lasă cu nor, cu saramură, de bine ce-am descălicat! Și-i arse, printre dinți, o-njurătură.

Ce-i drept, nu-i păcat: împrejur - bălărie pustie, sub ploaia cernută prin sită, și halta - ca o cutie rostogolită, din nebăgare de seamă, din trenul care s-a topit în depărtare...

Nici mai la ziua nu se destrama ploaia posacă, parastas de strigoi... Batem țărșii adînc, în noroi, facem safteaua: prima baracă a șantierului. Orișicum, dacă se-nchide or curge cișmeaua de la porțile cerului, baraca, vasăzică, e sfîntă!

Cum trăgeam, cu Florică, niște șipci la rindea, (nu-ș-ce are așa, de cîntă „zărzărea-zărzărea”, cît e ziua de mare) uite-l pe Grecu, venind dinșpre haltă ca zmeii pe vînt, cu-o falcă-n cer și cu ailaltă-n pămînt... - Florea - zice - oă fugă-n șosea: toată lumea la gară, că-i foc! Ne-o lavă un noroc! Du-te, nu mă-ntraba!

Florică o-nlînde, fîrșite, Grecu pulnește pe nări, se crucește... - Ce-i facem, frăție? șoplește - ciment ne lipsește! Cine-l trimise încoa, zău așa, în toate doagele n-aș prea crede să fie!

Partea proastă-i că nu ne slăbe amărîta de ploaie: venea - mogașoie, cît o lăcomită scăpată din matcă, și cam înspicată cu lapoviță... Păcat că n-aveam vreme s-o văz cum se-nfoaie!

Trăgeam tare, cu alde Florică și încă vreo doi, la acoperiș... Ailaltă meluhăiau prin noroale, țîrș-grăpiș, cu sacii-n spinare, de la haltă la noi, ca niște duhuri fără alean... Se făcu noapte mare. Din talaj și catran, încorporăm cu greu un focșor, să-l avem, ca pe-un cîine, pe linia baracă... Florică seacă mai mult sperie și fum... Cîntău, cîntău, cîntău, cîntău...

prin care forfoteau, fără zăbavă, ai noștri, cu poverile lor...

Cînd prindeau să ne sară ciocanul și cleștele din deștele sloi, coboram la văpaia amară, aprindeam pe scinte un crîmpei de țigară, și-o luam înapoi, tot una de fum și de zoi, de la ochi la jurlăi...

Așa o finurăm, pînă ziseră cocoșii, c-or fi dimineată... Meremetul barăcii era încheiat; oamenii isprăviseră de cărat. Mi-amintesc, ca prin ceață, că m-am aciuat sub o claie de saci, cu Florică alături... Imprejur, mirosea parcă - a cherestea și-a omături, și netotul - adică Florică, îngîna mai departe, pe murmure, pe șoapte, „zărzărea-zărzărea...”

Dormirăm acolo o zi și o noapte.

(Din ce-a povestit mai de mult, într-o seară de primăvară, Matei Dulgheru, șef de sector pe un șantier dintr-un capăt de țară - unui vizitator...)

O luasem spre haltă, nu mai fîn minte cu ce treburi - sau, așa, într-o doară, unde-mi priește mireasma de gară, de locomotivă, și - galbene, roșii, verzui,

deopotrivă, semafoarele-n seară fac semne, prin ceață... Cînd, negru la față, picherul îmi iese-nainte; Zice: - La țanc oi picot! Ai niște bulendre, de la nevastă, cam barosane, adevărat! Vezi, că te-adaștă la linia-ntăi...

- Iar făcuși gîrlă-n gît, hîrb fără căpătii! bombănesc oțărît,

miluindu-l în gînd... Dar, uite, prin burnița sură, vagoanele stau fumegînd, ca roibii-n ploaie, după-alergătură...

Acu - să mă tai, nu-nțeleg ce s-o fi năzărit în mintea mea, fusei întreg or neîntreg, de-am zis, pînă la urmă: - Om vedea! Dar, mai-nainte, fîn-te cirială! - Ciment, pentru noi?! A turbat careva? Bine, mă, neică, da' voi sînteți orbeți? Un-să-l punem? În poală? Nimic - Treaba ta! Tl iei, - da, or ba? Și, zisei: - Om vedea! Și, p-ormă: - Să mă duc după băieții...

La urma urmelor, parcă ce mă costa? O zmingălitură pe-un colț de hîrtie, și - ducă-se buclucul la dracu, înapoi! Doar nu-l potfirăm noi în oșpejie, nitam-nisam acolea-n arătură, unde-ncropeam înfiul adăpost... Dar, cine știe, ploaia să fi fost de vină, vâlurată de ninsăare, vagoanele, tustrei, fumegătoare în asfințitul vinăt, pe linia ferată... Vorba-i că m-a trăznit, așa, deodată, o milă de cimentul nepoftit, ca de-un creștin, care-a venit să facă treabă, și-n loc de „bună ziua”-i spui: - Nu-i nici o grabă! și-l pui, fehui, pe drumuri fără noimă, colindet... Așa c-am zis: - Mă duc după băieții! Am zis, și-am luat-o peste cîmp, către șosea... Ba, parcă mai zisei cîte ceva, numai că aia nu-i de scris!

(Dintr-o discuție întâmplătoare, cu Grecu Vasile, vecin de fereastră, în personalul de Baia Mare, pe-o noapte albastră...)

III

...Grecu-ăsta, pe unde-o mai fi, - i-am pierdut urma, de vreun an și mai bine - finea cîteva meserii în degetul mic: poaf să-ți spun oricine... Și-avea o labă, cît un polonic. De felul lui - grivitean, cozangiu, nea Vasilică, suflet-sanchiu, ochi-de-mărgeară... Tot șantierul așa-i zicea, firește, ne-a țîță!

poem de DAN DEȘLIU

El știa, și-i plăcea, și zîmbea, cînd și cînd, sub mustață... - Mă, Florică, - făcea cînd se-nîmplă să-l prind în toane bune, - mă, ia spune cum îmi ziceși voi mie-n ascuns? Și clipea șmechereste - adică:

„Știe, nea Vasilică, vezi bine că știe!” - și se ducea zîmbind, fără răspuns... Era șef peste noi, nu așa, pe hîrtie; d-alde așa, mă rog, am văzut - berechet: ce-l întrebî iți răspunde din carte, vorbește-n bobote, te ia pe departe, ce mai încolo-ncoace - băiat de comitet! Nea Grecu știa, mai ales.

să se vîre la greu: cu asta, cred eu, da și alorlalți ghes! Și, bun înțeles, se cam și pricepea: cum s-ar zice - talentul! Și-atunci, tot așa, cu cimentul, n-a spus doar: „Faceți asta și asta! Eu iau seama cum merge - și, basta!” Atunci își dă omul arama pe față, și ce s-arată-atunci - nu se mai șterge! Cum zic, eram acolo, la baracă, cu nea Matei, și dedesubt zvicnea un foc... Prin pălăii, printre scinte, Zăream cum joacă, mărîndu-se, chircîndu-se oleacă,

frîngîndu-se, ca șerpii, de mijloc, cînd lepădau povara, vedenii tremurate... Acolo, de, m-am dumirit ce poate nea Vasilică, sâracu, suflet-sanchiu! Reșu ca racu apăsî în rochiu, se ducea și venea, habar n-am cînd și cum, cu cîte doi saci, prin puhoala... Mă uitam după el și-l vedeam cum - de ce frage, de ce se-nfoaie, și-mi ziceam: De-o mai ține așa, crapă, nea Grecu, pe negîndite! Și el iar se ducea și venea, ca o vâpăie mi se-ncegea, mai vie, cu cît bate viforun ea... Tl priia, pasămite!

Ne-alinarăm țîrziu, cînd albea ziua, peste cîmpie.

„Minați de un avînt nestăvilit, lupînd din greu cu vremea dumbrăvoasă, care de-a lor voință s-a izbit ca de o stîncă de granit, lipsîndu-se de casă și de masă, bravi constructori de pe șantierul de la Domneasca - au înfăptuit o faptă minunată: două zile și-aproape două nopți, în timp ce cerul tuna și fulgera - cu miini agile au descărcat și-au transportat o mie opt sute saci de ciment special, realizînd astfel economie de timp și de material. În rezultatul-acesta admirabil s-a evidențiat, la loc de frunte, brigada de constructori al cărei

responsabil este Vasile Grecu - un maistru cît un munte, cu care sînd de vorbă apoi, ne-a declarat cu o mîndrie vie în priviri: - Noi munci mereu mai avîntat, pentru economii și depășiri, pentru această sarcină măreață, care ni s-a trasat și ne stă-n față: să dăm în folosință, mai curînd, un falnic combinat! Și, pînă cînd nu-l vom vedea realizat, nu vom avea o clipă de răgaz! Așa ne-a spus constructorul viteaz, cu tineresc avînt, și știm că se va ține de cuvînt!”

(Reportaj liric, confecționat, la vreo trei săptămîni după ce se-nîmplase povestea, de către un poet înflăcărat, care aflate toate acestea într-un popas de vreo oră jumate pe șantierul din Valea Domneasca, și pe care, în ciuda unor încercări disperate, nea Grecu n-a mai reușit să-l înțîlnească...)

Intrucît episodul a fost luat textual - minus o prepoziție și o pauză - dintr-un ziar, pesemne, în cruză de umor, subsemnatul declară, natural, că nu revendică drepturi de autor pentru fragmentul în cauză...)

V

- Tu! zise fata, după o tăcere de cîteva clipe, de-o veșnicie... Luna tremura, străvezie, în ochii verzi, cu licăre de miere... El îi zîmbi, de cine știe unde, și flăcările negre, din priviri, jucau tăcut pe coapsele rotunde, pe stîni cruzi, pe buzele subțiri... Erau prima oară împreună, undeva, într-un bloc în marginea cîmpului, în abur de lună, ameliorii de singuri

și de loc obișnuți să tacă, să spună pe nume, unui vis, unui gînd... - Deschide fereastra! îi șopti, surzînd.

...Și noaptea pătrunse acolo-n odaie, pe licăr de stеле, pe foșnet de frunze, pe miros de lut răcorit... Pe deal, în sus, clipeau nelămurit luminile orașului, de strajă. Un tren se năru în depărtare, înăbușit, ca un șuier de vîraj, și-n liniștea mare, ea întrebă așa, ca să nu tacă: - Ce-o fi fost altădată, aici? - O baracă - zise bărbatul - nimic altceva: prima baracă de pe șantier...

- De unde știi? - Dac-am lucrat la ea! - Și nu mi-ai povestit niciodată - Păi - nici nu văd ce-ar fi de povestit... Am făcut-o și, gata! - A fost greu? - Potrivit. - Și, pe urmă? - Pe urmă - ne-am culcat și-am dormit... - Sărută-mă! zise fata.

„RISIPITORII” MOBILURI, CARACTERE, ITINERARII

Așteptat cu o legitimă curiozitate, romanul „Risipitorii” obligă la câteva constatări de ordin surprizii, pe care autorul a mizat însă cu bună știință. Numai în puține episoade reînfrînă de astă dată lumea Morometeană și a Modanilor, privită mai mult din afară, de acolo unde abaterile pentru pământ și viziunea îngustă asupra fericii are, voit, un aspect de un ridicol trist. Ceea ce pare a domeniului închis autorului „Desfășurări”, adică viața cotidiană, constituie în „Risipitorii” cadrul principal al acțiunii. Pe primul plan apar personaje desprinse din ambianța muncitorilor sau a interclassiștilor, foarte rar și episoade zugrăvite în trecut în literatura lui Marin Preda. Izbitoră este și deosebirea în maniera de naratare. Dacă în „Moromeții” sau „Fereștii întunecați” predispoziția autorului spre observația psihologică era vizibil precumpănitoare, abia în „Risipitorii” stăruința în sondajul lumii interioare devine maximă, definind structura cărții. Cu rigoare dar și cu nedismulată delicie, eroii își dedică multe ore scotocirii zonelor sufletesti, aperecând lucid motivele comportărilor, obținând, numai în acest fel, alte resurse pentru acțiune. Referindu-se la fundalul historigrafic, există și aici anumite rate imagini pitorești, cu interferențe comice neașteptate, dar ele nu mai dețin amplexul din „Moromeții” sau „Desfășurarea”. Acum ele sînt mai mult prezente, în număr mare, în mici scenețe cu tite anecdotice. Construcția unitară, urmînd legele stricte de conducere gradată, succesiivă a intrigii, face loc în „Risipitorii” unei îmbinări de modalități, cu caracter mai subiectiv, polivalent. Voi reveni asupra acestor particularități.

De unde provine însă schimbarea opțiilor scriitorului? Ion Lungu a caracterizat bine, în cronica din „Tri-bună”, universul literar omogen propus de Marin Preda pînă la „Risipitorii” și ambianța autorului, conjugată, cu o mare forțare, de a depăși hota, ele care l-au fost circumscrise de către critică. Am remarcat și eu alt prilej faptul că adesea scriitorul rela premeditat o unică idee artistică, adăugîndu-i contururi și nuanțe noi, substanțiale. Nu e greu de stabilit o înrudire de constituție și de velenități între Ilie Moromete, Anton Modan și Ilie Barbu. O anume setă de liniste, de contemplare, și asimilare tihnită și răcoasă, și în sfîrșit imposibil de satisfăcut atunci cînd eroul e sufocat sub presiunea normelor burgheze, cînd el nu are conștiința puterii celor ce muncesc și deși înțelegerea mecanismului istoriei. Drama lui Ilie Moromete se repetă cu Anton Modan și cu Ilie Barbu, numai că, în climatul socialismului, fiirle sensibile, contemplative, morometiene se pot regenera, cucerind o încredere calmă în superioritatea lor morală, biruind în lupta cu dușmanul. Relația între Rebecuții și destinul eroului era limpede demonstrată. Variantele suprapuse au alcătuit pînă la urmă o imagine încheiată, rotundă, la care anevoie s-ar mai fi putut adăuga ceva.

De acea „Risipitorii” evidențiază mai curînd tendințe centrifugale atît din punctul de vedere al problematicii cît și din cel al compoziției. Pentru Anton Modan sau Ilie Barbu, posibilitatea renașterii era determinată de acordul lor cu realitatea nouă, de aderența la socialism. Cu mlecăritate autorul creează modulurile de osmoză ale eroului cu lumea, pe această porțiune esențială, a convingerilor politice, sociale. În „Risipitorii” se pornește de la premiza integrării conștiinței, hotărîte în socialism, premiză socotită demonstrată și trănite clementă. Eroii principali (doctorul Sirbu, Vale, Constanța etc.) au soluționat mai de mult problema fundamentală a angajării și ceea ce li preocupă acum pe autor este armonizarea vieții lor intime — dragostea, pretenția. Vechea panică în fața universului închis, ilogic și arbitrar, (Ilie Moromete derutat de haosul ordinii capitaliste) nu mai răzbate în niciun fel la eroii favoriți din „Risipitorii”, care posedă o viziune clară asupra desfășurării istorice, sînt incluși rațional și afectiv în munca de construire a socialismului. Neliniștile și răscrucile care mai apar în existența lor au acum un caracter mai limitat, implică regiuni restrînsse, de ordin privat. Cit de calme, depărtate de ostiașii primejdoase, oarecum auxiliare, se prezintă alături de la Marin Preda scenele de iubire într-o operă concentrată în alte direcții! Nevoia de a crea un circuit de încredere în zona sentimentelor personale, de a introduce aci principiile binefăcătoare ale unei morale noi, îi animă însă pe protagoniștii recentului roman.

Odată cu aceste disocieri, se conturează motivele tematice ale cărții și însăși aria de preocupări a articolului. Raporturile între generații și sensurile implicate de destinele paralele — părinți și copii — au fost pe larg analizate în croniclele apărute (Ov. S. Crohmalniceanu, I. Lungu, N. Manolescu).

Îmi sollițez acum atenția, pornind de la distincțiile enunțate mai sus, optica autorului asupra dramelor sentimentale înfățișate și asupra reperențelor lor în existența eroului. Doctrina acestor oameni este de a se abandona pornirilor spre dragoste, spre pretenție, fără precauțiuni ce gîrboșe inevitabil din dinamismul sentimentului. Toși o mecanică a amorizărilor. Nu le permite să fie pînă la capăt naturali, le dă o crîspare pe care ei s-au ajuns s-o considere protectoare. Doctorul Sirbu revine adesea, în mod intenționat, la dezideratul prevenirii suferinței, a deziluziilor. „Singura grijă care poate lua proporții mari în conștiința unui om este să nu se piardă pe sine” — îl declară el soției. Este necesar un anumit calcul care să precedă investigația de afecțiune? Intrebarea apare durerosă pentru eroii lui Marin Preda, fiindcă ei s-au obișnuit să calculeze metodele, operațiile pe care erau o îndepărtare cu un simțămînt de povară ca și cum ar fi constrînși spre asta. În prima dis-

cuzile-chele cu Vale, doctorul Sirbu îi expune teza lui cu privire la necesitatea prudenței deschise, afectuoase în relațiile intime. Fără menajamente îl înfățișează înăuntrul loviturii ireparabile pe care le poate primi o încredere naivă și consecințele, unei rețezări a iluziilor asupra celorlalte sentimente. Chiar și Vale observă însă că, prin structura, doctorul Sirbu nu se conformează doilor preceptelor austere de conduită. În relațiile evoluției prieteniei sale cu doctorul Munteanu, doctorul Sirbu pune o patimă neașteptată. La vederea colegului său, de care-l leagă o veche amicizie, distruge treptat odată cu iluziile despre fidelitatea și lealtatea doctorului Munteanu — el simte cum îl cuprînde o roșeață și nu-și poate reprimă o senzație de amarăclune. Un avînt spontan îl împinge spre afecțiune. Și în final, după revelația, asupra viziunii devastatoare și asupra spiritului intrigant, care-l caracterizează pe fostul său prieten, doctorul Sirbu mărturisește că tot mai ține la doctorul Munteanu. Ceea ce nu-l poate lerta însă acestuia — pozițiile lor ajungînd ireconciliabile — este tocmai faptul că l-a spulberat o anume încredere naivă, că l-a lîmpus strategia suspiciunii și a prevederilor. El ar fi vrut să fie un „risipitor”. Pe Vale îl avertizează bătrînește: „Dumnezeu însă nu ești atent, risipești, nu aduni și nu scăzi nimic, fără să știi că unde va, în fința dumitale lăuntrică, se adună și se scade tot ceea ce faci. Îți doresc să nu îți niciodată cunoști de această lege, iar dacă e să te să se împlinească în timp”.

Nici în dragostea doctorului Sirbu nu este mai puțin circumspect. Circumspect chiar cu propriile impulsuri. Pînă nu e convins de răspunsul Constanței, încearcă el însuși să se amăgească, să nu-și recunoască pasiunea, ca, la un eventual neces, să poată ocoli dezastrul. Orice motiv de iluzionare este repede trecut prin sîta îndoielii, a posibilităților divergente, cu scopul de a domoli anarhia sentimentului. Pe acest tărîm, inteligența nu mai joacă un rol suveran, decît dacă se mulează după cerințele sufletului său de conservare. Cînd reacțiunile Constanței i se par evazive, chiar descurajante, străduința doctorului Sirbu este de a se reintra în starea care a precedat declanșarea iubirii, de a opera o separație („bucuriile trăite împreună cu ea urmind să rămîni doar un fel de corolar, care nu trebuie plătite dar nici să se plătească, un rol în bine sau în rău după restabilirea acestor raporturi”). Sentimentul este astfel îngredînd, supravegheat, ferit de erize.

Mal tinăr, mal primitor la experiențele altora, Vale nu se descebește totuși funcția de doctorul Sirbu. Este adevărat că el nu acceptă teza neîncrederei, fiindcă își cunoaște echilibrul interior, se scoate stăpîn pe sine și mai ales capabil — datorită pozițiilor de energie și unei anumite „înălțimi” — să se rapese resursele. În efortul de a se autostabiliza — efort comun eroilor lui Marin Preda — Vale judecă sigur, detașat, fără prea mare atracție pentru labirinturi teoretice, cu lipsă de precipitare (singur observă că nu e nici „extrem de curios”, „nici extrem de nepăsător”). În convorbirea cu doctorul Sirbu îl lăsa ideea că ar trebui să utilizeze o „plasă de suspiciuni și presupuneri”. Nu este însă consecvent cu acest refuz, fiindcă el aplică în fond tactica prudenței. Îndrăgostit de Anda, Vale s-aare curajul de a înfrunta orice ris, își păzește propria lălmăie. Intera după o lungă absență, ține să amine clipa reverderii, ea să gaste din plin, rarele momente de expansiune sufletească îndelung pregătite. (Stăpînînd de un sentiment care iradiază dintr-o zonă ascunsă, sentiment care în adîncul ființei lui nu era un punct întunecat, ci o lumină, că nimic din ceea ce ni se întîmplă în viață nu se repetă, Vale ocolii, în orele care urmează, cit pînă de mult timp, reverderii lui cu Anda). Înainte de a o întâlni pe Anda, Vale face oanamărate treburi mărunt, depeune chiar mîgăla în această ocupație. Urcă apoi fără grabă, treaptă cu treaptă, scara în spirală ce duce spre laborator. Din satisfacțiile mari ale intințării fao parte și aceste etape prelucrabile de tergiversare. După o fază fi-rească de absolutizare a sentimentelor, Vale pricepe rostul „ritualurilor” în viață, necesitatea de a respecta niște conveniențe, care înlesnesc comunicarea între oameni. Mal tînăr cu năimire, apoi cu o înțeleaptă resemnare, Vale se supune uzanțelor la ceremonie căsătoriei cu Anda. Deși mai puțin crispat, Vale se asemănă totuși în esență cu doctorul Sirbu prin modul prevăzător cu care își destălnule afecțiunile.

Cu privire la determinarea atitudinilor afective a eroilor, împărțînd expliciția dată de Ov. S. Crohmalniceanu în cronica publicată în „Gazeta literară”. Năzuința firească de cheltuire sentimentală, de transmisie deschisă a fost continuu penalizată în lumea trecutului, unde egoismul zoologic, fărnic, spiritul achizițiv dictau comportările. O moștenire grea în educarea vieții sentimentale, a inhibat sufletele eroilor care au de învins, în epoca nouă, multe înșelăciunile trecutului. Dezgustate de manifestările ipoicrite, răuvoitoare ale prietenului său, doctorul Sirbu se eliberează greu, și din această pricină, de vechi deprinderi restrictive. Romanul arată cu claritate cum razele socialismului vindcă treptat și întremeează, cum dispar stăvilele nefirești în circulația sentimentelor. Excelent este sugerată în „Risipitorii” chemarea spre prietenie, spre operă sufletească, în condițiile stimulatoare ale lumii noi.

Argumentația lui Ov. S. Crohmalniceanu revindcă însă, după părerea mea, unele corijări, mal mult completări. Nu numai date istorice generale impun o turnură a acțiunii lor afective. Trebuie să ținem seama și de fizionomia eroilor lui Marin Preda. Nu cumva autorul vadește o predelecție pentru un tip specific de erou, reeditat în diverse ipostaze? Răspunzînd pozitiv la întrebare, constatăm că deosebirea între vechile

scrieri și „Risipitorii” nu este chiar radicală, că un filon se continuă stăruitor. Există o asemănare de substanță între eroii morometieni și cei din noul roman. (Asemănare și nu identificare, căci apar și multe diferențieri, pe care le-am notat în caracterizarea lor). Ilie Moromete, Vasile Boteșcu sau ceilalți sînt suflete delectate, visătoare, — ca o replica la jăzmul voluntar al lui Rebreanu — marcate de un deficit evident de inițiativă. Cu rețineri în fața neprevăzutului, ei nu pornesc la acțiune decît forțați de împrejurări, cînd asupra lor se exercită presiuni aglomerate. Descărcarea de energie e atunci violentă. În etapele de tranziție, cele mai dese, eroii sînt retracții, adoptă poziții defensive. Ei își cunosc oslabucione de voință pe care vor s-o ocolească în fața intemperțiilor, preînțîmpinînd ravagiile. Aspirația de a găsi o pază, destinată să apere zonele sufletești fragile, determină modul de acțiune. Vale și doctorul Sirbu manifestă la rîndul lor o pasivitate în fața situațiilor și nu decid ei cursul evenimentelor. Lipsa de disponibilitate pentru aventură, pentru ris, motivează excesul de prevedere în prietenie și în dragoste. Odată provocată la luptă, pe arena sentimentelor, ei sînt capabili de o rezistență susținută, repliindu-se ingenios și dînd riposte la momentul oportun. Toate măștile de precauțiune contraviv însă în fond firii lor generoase. Prin natură ei sînt niște constructori de miraje. Serierile lui Marin Preda au înfățișat adesea o confruntare între iluzie și cerințele realității, confruntare durerosă. La capătul unor experiențe, doctorul Sirbu învadă — pînă la propunerea de a se — o alegorie din „Adolescentul” de Dostoievski, unde se arată că după dispariția sentimentelor — apăsător a superstițiilor eroicizante — oamenii se vor simți orfîni și vor avea imperioasă dorința a fraternizării. Pe doctorul Sirbu îl mîhăsește faptul că nevoia lui de solăritate afectivă este stăpînită de partărie unor inși ca doctorul Munteanu, cei care îl conștrîng la prudență, la inhibiție. Doctorul Sirbu — care remarcă mîndru că „istoria Revoluției, conștiința liberății l-a devenit organică și că, niciodată nu va mai putea reveni timpul umilăților, al corupției spirituale, al înșelăciunii demniității, — luptă să înădure reminiscențele mentale trecutului și în sfera relațiilor intime între oameni. Pentru el socialismul va lasema nu numai descălețarea mamei creatoare dar și pietășirea vieții afective. Există un rezervez care alimenează optimismul eroului: acordul său fundamental cu lumea nouă, care alungă treptat nălmădele nălmățitoare de odinioară și facilitează și eliberarea sentimentelor.

Vale însă este departe de a exin-dra de tactica prudenței în alte domenii de activitate. În lectură, în studiile profesionale, în contactul cu oamenii și situațiile de muncă el manifestă o receptivitate maximă. Scriitorul îl definește ca fiind într-un stadiu de așteptare, preocupat de ce o să-i rezerve soarta, dar pregătit pentru răspunderi însemnate. Cînd primește o însărcinare dificilă pe un tărîm unde nu avea o calificare temeinică, Vale înțelege cu perspicacitate că exersarea sa obținută în alte sectoare de muncă îl ajută să gîndească într-un ritm și cu o profunzime ce li fac apt să se acomodeze lute cu noile exigențe. Dacă Gaby — rivalul său — trece prin viață cu o ușurătate condamnabilă, fără să mediteze asupra îndatoririlor sale față de societate, Vale privește lucrurile cu o maturitate cetățenească, acționează cu gîndul de a fi la înălțimea unei profesionalități care l-a făcut. El știe că are de îndeplinit un mandat. La Vale vedem tocmai roadele depline armonii cu orînduirea populară; liniste și elanul în muncă rezultă din credința că numai în socialism tinerețul poate ajunge la mari realizări. Cu antene sensibile, Vale își trăiește „anii de ucenie”, recepționează sfaturile și îndrumările, fiind deschis la experiențe.

Prin alăturarea celor două caractere — doctorul Sirbu, Vale — Marin Preda n-a urmărit numai o similitudine a atitudinilor afective, dar și o demarcație între două vîrste ale cunoașterii intelectuale: pe o parte cum-părire, sedimentare, o oarecare reticență în fața noilor experiențe, pe de altă parte permeabilitate și dorință de inițiere. Despre structura acesor eroi și despre felul cum determină ei construcția romanului voi discuta într-un articol ulterior.

Spre deosebire de Vale sau doctorul Sirbu, Constanța este o „risipitoare” și pe planul sentimentelor. Marin Preda a compus profilul fetei alternînd regiunile de umbră cu cele limpezite, lăsînd pînă la urmă și o diră de mister, de inefabil. Probabil că este cel mai realist personaj al cărții. Pe parcursul acțiunii Constanța e caracterizată din mai multe unghiuri de vedere (părinții, doctorul Munteanu, Vale, doctorul Sirbu), fără ca dezlegările aduse să fie clasante. Cu acest personaj scriitorul a încercat procedeele dezvoltărilor succesive.

Constanța se simte tare și nu urmărește să preîntîmpine nici o situație dificiluoasă. Fără prezentimente, și fără rețineri ea străbate cel puțin două crize în roman. Una mai ușoară, de scurtă durată, determinată de o momentană îndoială asupra talentului ei de profesoară. Criza se soldează cu o demieliere, regîndînd pară forțele sufletești într-o unitate nouă, călîită. Cealaltă, pe dimensiunea sentimentelor, mult mai gravă, pro-

duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

stare deoarece ea, prin natura ei, nu admite manevrele preventive. „N-am calculat nici prima și nici a doua oară, și nici acum nu gîndesc că trebuie calculat și sînt gata să trăiesc singură, dacă pentru asemenea gîndire o femeie trebuie să plătească”. Dintr-e eroii lui Marin Preda numai Constanța — după lepra cu fantomele — e capabilă să ia totul de la început, cu un optimism primar.

Ca să-l distingă caracterul, și Vale, și doctorul Munteanu, și doctorul Sirbu, cum am menționat, înregistrează niște reacții specifice, interpretîndu-le, aliații de curiozitate dar și de afecțiune. Astfel doctorul Munteanu în-dică un resort al interesului pe care l-i arăta: „manifesta însă un gen de absență care te sollițea s-o aduci mereu la prezent”. Rezistența

duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

stare deoarece ea, prin natura ei, nu admite manevrele preventive. „N-am calculat nici prima și nici a doua oară, și nici acum nu gîndesc că trebuie calculat și sînt gata să trăiesc singură, dacă pentru asemenea gîndire o femeie trebuie să plătească”. Dintr-e eroii lui Marin Preda numai Constanța — după lepra cu fantomele — e capabilă să ia totul de la început, cu un optimism primar.

Ca să-l distingă caracterul, și Vale, și doctorul Munteanu, și doctorul Sirbu, cum am menționat, înregistrează niște reacții specifice, interpretîndu-le, aliații de curiozitate dar și de afecțiune. Astfel doctorul Munteanu în-dică un resort al interesului pe care l-i arăta: „manifesta însă un gen de absență care te sollițea s-o aduci mereu la prezent”. Rezistența

duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

Foto: SANDU MENDREA

duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

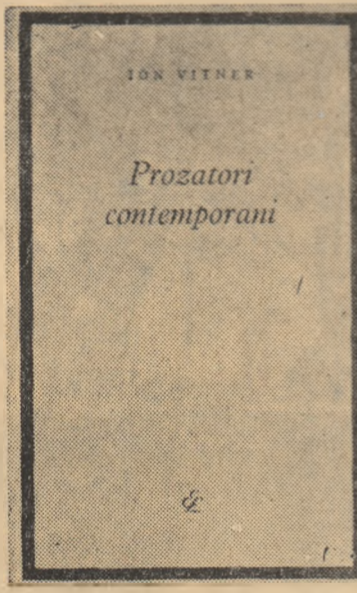
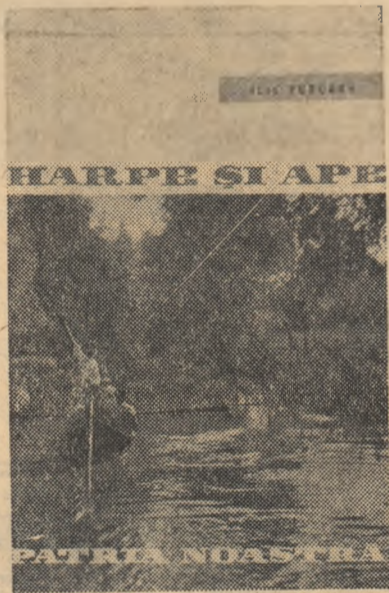
duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

duce o perturbare generală. Părăsînd de soț, rămîndu-i străină, Constanța trăiește o prăbușire interioară, se îmboldăvește. De la început, procesul ei de deprindere cu lumea fusese a-nevoios. Soarele incurșuni ale romanului în perioada copilăriei ilustrează eforturile ei greoale de acomodare la învătătura, la treburile gospodăriei. Tocmai acest personaj viguros, refractar prudențelor și previziunilor, intră în mod catastrofal în derută. Abia acum, siliată de boală, Constanța meditează îngrijorată: „Am pătruns eu fără să-mi dau seama într-o zonă primejdoasă, cu irradiații prea puternice?” Teribila suferință — „moartea afectivă” — o buimăcesc, fiindcă nu-l descifrează resorturile. Dar lecuită, renăscută, nimic nu o va opri să recadă într-o asemenea

S. DAMIAN

Cărți în 1962

În librării: Ilie Purcaru: „Harpe și ape”; Ion Vitner: „Prozatori contemporani”; Fănuș Neagu: „Dincolo de nisipuri”; Papp Ferenc: „Prima zăpadă”.

REALIZARI ISTORICE

(Urmare din pag. 1)

aduce pentru noi nu numai noi înfățișări, ci și o nouă experiență, desăvirîndu-l pe fiecare la locul său de muncă și pe toți în colectiv la desăvirirea construcției socialiste și la fîrșirea comunismului. Căci aceasta este, la a 15-a aniversare, noua Romînie: a țării care și desăvirîște construcția socialistă și se pregătește de comunism.

Firește că pentru ducerea la îndeplinire a mărețelor noastre planuri, care sînt totna cu realizarea fericii întregului popor, noi avem nevoie de pace și iată de ce sîntem pentru coexistența pașnică a popoarelor, alături de înțeleapta Uniune Sovietică, prima construcție a comunismului în lume. Și tocmai pentru că iubim pacea, o apărăm cu toată hotărîrea, cu gîndul că să nu se poată ajunge niciodată la război.

Ca scriitorii ne mal gîndim la ceva, o prilejul marilor sărbători a aniversării Republicii, și anume la faptul că tot ceea ce vedem și știm despre țara nouă și despre omul nou, a cărui conștiință socialistă se făurește în muncă, noi n-am spus încă de ajuns în cărțile noastre. Motivul din realitate e mai bogat și mai frumos decît chipul lui de pe pînă. Dar dacă noi vom reuși — o știm și aceasta — să zugrăvim cu tot mai multă iscusită, ceea ce este nou în lupta cu vechiul, formele superioare ale vieții socialiste

Mihai BENIUC

GLOSE REPUBLICANE

(Urmare din pag. 1)

poezii ziceau, acum, de vasta țară a țării întregi, peste care trecuă calme și inedite, ca ciurdele de houri ai timpilor patriarhali. tractoroarele, de brazele adînc și de lanurile de aur ale cîmpurilor, de aurul negru al sondelor, adulme-cine alte și alte regiuni petrolifere, de noile așezări industriale din țară, de complexul siderurgic de la Galați, de barajul și de lacul de acumulare de pe Bistrița, scintile de lumină electrice, printre care, ca printr-un continuu arc de triumf, horînd și cu soimul pe umăr, eroul eminescian ar fi încințat să coboare pînă la Marea cea Mare, de plaurul, de stuf și de trestia din bălți și din delți, generînd celuloză și slovă, de țărîmul de nerecunoscut al Pontului Euxin, peste care o nouă Semiramidă a răsturnat grădini suspendate și blocuri, printre care nu numai Ovidiu și argonauții, dar și un călător din zilele noastre, ce n-ar mai fi dat de un deceniu pe acolo, ar avea toate motivele să se rătăcească, de miile și miile de blocuri svelte și grațioase, cite s-au substituit vechilor maidane împodobite cu cite-o magherniță și vechilor rampe de gunoi din marginea țîrgurilor — și toate ridicade peste noapte, ca-n basme, la un semnal de baghetă, de parc-am fi pe vremea oamenilor din poveștile orientallor.

Iată, mi-am spus, în timp ce-l

PERPESCIUS

PERSPECTIVA CINEMATOGRAFICA

Sărbători ale istoriei

creație. Ne-ar surîde, bineînțeles, e-ventualitatea constituirii unei secții de dramaturgie cinematografică pe lângă Uniunea Scriitorilor.

Uniunea ziaristilor, la rîndul ei, și-ar putea extinde preocuparea pentru noua disciplină a filmologiei, contribuind mai organizat la educarea gustului spectatorului de film, sprînzînd revista „Cinema” în popularizarea principalelor noțiuni de cultură cinematografică, în lupta pentru promovarea celor mai bune filme. Scenografia și muzica de film sînt și ele sectoare de mare însemnătate, pe care Uniunile respective încă nu le apreciază în lumina razei lor importante.

Creșterea producției naționale de filme și ridicarea nivelului ei calitativ va oferi o mai largă arenă de manifestare a noilor cadre de creație. O problemă care se ridică acum, iarăși, cu acuitate, și care și va afla rezolvarea începînd din anul viitor, este necesitatea unor forme de învățămînt superior în țară, capabile să educe și să califice tînetele talente. Un număr de burse a fost rezervat în plus specializării în străinătate a cadrelor existente și se preconizează un schimb de experiență cu specialiștii din țările unde cinematografia (artilor socialiste și cu alte țări mari producătoare de filme. Ne preocupăm problema specificării profesionale a regiilor și operatorilor, în adîncirea specializării membrilor echipei, în îmbunătățirea indicilor de folosire a bazei tehnice, în sporirea productivității materiale și a eficienței ideologice, în simțioarea ridicării calității a filmului românesc.

Avem artiști și tehnicieni înzestrați și pricepuți; o inepuizabilă rezervă de energii și inițiative care abia așteaptă să se fructifice. În jurul lor trebuie să se formeze un nou și vast activ de oameni dedicați artei cinematografice. Pentru aceasta e nevoie ca toate Uniunile de creație și în special Uniunea Scriitorilor să introducă, cu mai curînd, în planul lor de activitate un program care să determine o colaborare cu cinematografia, o participare sistematică a scriitorilor la munca tuturor colegilor redacționale ale grupelor de

1962 din producția curentă (de anul trecut) a permis ca anul viitor, pe lângă cele două mari peluete artistice de lung metraj (Lucești și Tudor), cinefilii să salute pe ecran încă cel puțin două lucrări originale de bună calitate, din genuri cinematografice deosebite. Aceștia li se va adăuga bineînțeles prezentarea co-producției romino-franceze Codin, realizată de regizorul Henri Colpi, după cartea lui Panait Istrățiu. Cîteva noi realizări de scurt metraj artistic, prezentate de Studioul „Alexandru Sahia”, vor satisface cererea neîreprimabilă a publicului pentru spectacole cinematografice mai variate: un film, o „completare” frumoasă și jurnalul de actualități.

Acum au intrat în producție primele filme artistice care se vor realiza pînă la sfîrșitul anului viitor și cîteva din seria unor admirabile documentare și scurt-metraje ale studioului nostru mezin. Începem un an promițător.

Literatura romină modernă și contemporană va contribui substanțial la această îmbunătățire calitativă a filmelor noastre prin cîteva creații importante ca: Neamul Soimăreștilor de M. Sadoveanu (regizor, Mircea Drăgan), Pădurea spinzurată de L. Rebreanu (regizor Liviu Ciulei), Străinul de T. Popovici (regizor Mihai Iacob), apoi Dunărea revărsată de R. Tudoran (regizor G. Vitanidis) și Ultimii stăpîni de V. Em. Galan (regizor Victor Iliu). Pe lângă aceste filme la scenariile cărora toți artiștii în viață lucrează și ca scenariști, au intrat, sau vor intra curînd în producție filmele (cu titlu provizoriu): Pași pe lună (Ion Popescu-Gopo), Anotimpurile dragostei (Savel Stîpău), Luminile Bucureștiului (M. Drăgan și N. Tîc), Dragoste la zero grade (G. Grigoriu, H. Nicolaide, G. Gheorghe),

Cea mai frumoasă noapte (M. Marcus, I. Mișu). La un pas de moarte (Vi. Popescu, P. Luceșco, G. Turcu), Dragoste lungă de noapte (Hora Popescu, Al. Ivan Ghilifa) și altele. Se profilează un film după romanul Șoseaua Nordului de Eugen Barbu, precum și unul despre război iobagilor conduși de Horia, povestit de Mihai Beniuc (regia, Victor Iliu).

Cele peste cincizeci de teme ale sectorului de film documentar vor îmbogăți această vastă prezentă artistică a cinematografului nostru noi, cu filme ingenioz gândite despre realizările oamenilor muncii din țara noastră în tehnica nouă, în industrie și construcții, în agricultură și în domeniul social-educativ. Două filme speciale vor fi dedicate valorificării internaționale a galeriei noastre de artă națională și universală; un film monografic despre Sadoveanu, altul despre sculptorul Constantin Brîncuși și cîteva despre unii artiști francezi ai țării (George Georgescu, N. Herlea, Vida Gheza ș.a.) se vor adăuga celor dedicate incomparabilelor frumuseți ale patriei: litoralul, munții, florile, Bucureștiul socialist, Muzeul satului. Un film despre Republica Populară Romîniă va fi creat, în condiții tehnice speciale, pentru răspîndirea cunoașterii țării în străinătate.

Am enumerat o parte din telurile preocupărilor noastre practice în perspectiva creșterii cinematografului românesc, pe anul imediat următor. Închei revenim la apelul ca literatura să-și dea ajutorul său cinematografic, direct, în studiouri, acolo unde se realizează filmele. Îi vom primi cu recunoștință, în numele celor 200 de milioane de spectatori la care ne dă dreptul anul 1963.

Sînt sărbătorile ale istoriei, grandios explozive, momentele cînd acceptul regiilor se sfîrșește. Izbîit de fulgerul cîmpiei populare. În revoluțiile care au surpat trocul, dragostea de libertate își făcînd pe oameni mai mari, capabili de fapte pe care nu le poate uita istoria; popoarele s-au înălțat, în izbucniri de eroism exemplar, ele și-au afirmat strălucitor puterea, demnitatea. Poezii n-au greșit, cei care au scris, Victor Hugo de pildă, că dorobăzilor regiilor e încoronarea omului.

Să evocăm, la aniversarea de acum, pe unii artiști înalți: să adăugăm în entuziasmul radiilor, limbajilor, din scrisorile anilor Bălcescu povestește revoluția lui Februarie 1848, cînd, la Paris, a pîntrun cu multimea în palat și a smuls un petec din catifeaua tronului regal. Să evocăm cugețul lui curajoși și pur, care visa rînduiește dreptele ale unei „republici democratice”. Vedea în aceasta cadrul politic pentru o operă de cultură desăvîșită, de creștere a omului. Nu sînt, la noi, — cum pretindeau reacționarii — condiții pentru asemenea republici? Poporul nu e destul de luminat ca să învîță? „Dar tocmai pentru aceasta are trebuință de instituții libere, ca să se poată lumina”. „Viața publică și sloboadă este buna creștere și învățătura bărbatilor, după cum școala este buna creștere și învățătura copiilor”. Să ne amintim, ca să nu uităm, că Bălcescu, sau — trădînd în termeni mai noi — să nu temem de sperețtoarea „formelor fără fond” Poporul nostru — dovadă a făcut la 1848 — „poate prea bine trăi de sineși, fără stăpîni”; republica efectivă democratică este menită tocmai să-și asigure aceste dezvoltări frumoase și care li cheamă aptitudinile sale.

Acum, în anul nostru, poporul român a găsit un astfel de climat, acum, în acești ani, țara noastră a devenit un nesfîrșit șantier al progresului și a școlii imense. „Cine știe carte are patru ochi”, spune un proverb, pe care l-a însemnat Anton Pann. Această a doua pereche de ochi este de fapt o disponibilitate sporită pentru înălțarea culturii, pentru imaginile artei. Republica noastră democratică populară a dăruit mulțimilor acești ochi noi, ea duce desigur de altădată în incinta celor mai înalte culturi. În templul poeziei, bolșevii au început să răsună de vîntul mulțimilor. Fiecare mare lăcaș cultural și-a căpătat acum adevărată destinație, și ea o poartă deschisă generos spre viitor. După cum, cu o poartă, cu un sistem scîlțînat de porți, seamă orga colonială, de peste șapte mii de tuburi, ce se poate vedea la una din noile, admirabile săli de concert zidite în anul acesta.

Arhitectură, cîntec, poezie și arte. Muzele sînt cu noi, cu ziua de mîine a istoriei. Ele înseamnă cu versuri arzînd fruntea tiranilor și a explozării, ele stigmatizează amintirea unei monarhii de tristă faimă. Care e cel mai bun bronzi, l-a întrebant un tiran pe un filozof din vecinătate. „Acum din care a făcut statuia lui Harmodios și Aristogiton”, răspunde tăios filozoful. Cel mai bun bronzi e cel care glorifică apărătorii republicii și lupta contra asuprii.

În eternețea acestor lupte populare, în eternitatea lor eternă, minunat, Al. Bălcescu, de pildă, tabloul lui Ciucureanu țit curînd după 1947; creație înălțată, în însuși miezul ei, în plasma picturii, de floarea unei cauze generoase. Artistul și simțitor al ei răspundea unei chemări vaste; el a dobîndit — căci e o cucerie a anilor noștri — sentimentul că execută o comandă nobilă socială. Să ne gîndim, în contrast cu aceasta, la comenziile de care avarul parte altă dată artiștii ca Luchian, la episodul cu un ministru liberal, căruia pictorul îi împodobise casa, făcîndu-i panouri decorative. Dator cu un rest de bani și solicitat să-și achite, excentricul răspuns prînz-o grosolană fără margini; l-a trimis pictorului, cum povestește Argehezi — o pereche de pantaloni uzați. Suficiența obraznică a lumii burgheze, meschinăria ei penibilă, jigneau talentul și sensibilitatea. Ce putea aștepta un artist de la astfel de ființe cu suflet mic? Cînd vin de la băi, se îndigna Luchian, nu știu să povestească decît jălnice vulgarități,

pentru a descoperi luna și pentru ca, așezăți comod pe-un colț, să primim mai bine pămîntul, să ne primim mai bine pe noi, cucieritori cosmopoliti.

Trbuie să fie un film bun, doare, voi face ce voi putea pentru ca să fie bun.

Cînd nu mergea cu scrisul, făceam o pauză și desenam. Au fost multe pauze și iată că am terminat o expoziție. Am făcut multe desene, felurite din cele trei filme care acum sînt gata, din filme vitoare, am făcut multe, multe le-am greșit, nu le veți vedea, multe, poate nu le-am văzut eu greșite, am încercat să fiu exact, poate că va place unul sau mai multe, pe toate le-am lucrat dorînd să satisfac exigențele.

Ion POPESCU-GOPO

de zile în urmă, la Galați, cînd au fost trimise în țară spre a forma un muzeu. Un obscurantism lamentabil, drapat sub prețete severe, făcu autoritatea să refuze cîteva colecții prețioase oferite țării. E adevărat, au fost acordate tot soiul de avantaje fiscale pentru averta unui colecționar; era I. Kalinderu, omul Palatului și administrator al domeniilor regale, care cerea scutiri de taxe pe motiv că-și lasă operele de artă statului. Însă la moartea lui statul n-a intrat în posesia colecției decît răsăm_pîrînd-o de la moștenitori! Muzeul cel mai amplu și mai bogat al țării este creația anilor noștri. El este al Republicii Populare Romîne — cum îl arată și numele —, nu doar pentru că

decît în timpul stăpînirii. „Unul să-și vorbească de umbra unui nor cum trece peste o liadă, ori de un bob de rouă cum tremura într-un fir de iarbă”. Acești moftanșii, care nu erau în stare să vadă nimic, acrau pretenții groșesti, neabuzate. Această lume aducea creatorilor — cum spune trist Caragiale — „atîtea ș-atîtea ofense, miștiri și amărăciuni”. Geniului și marilor talente pornite din popor, ea le oferea cel mult „o strîngere de mîină cu un deget, Tricoș la contactul plebeian”.

E bine să ne amintim de toate acestea azi cînd artistul lucrează pentru un public care știe să respecte sfințenia muncii, pentru oamenii cu ochi proșpat, cu sufletul întreg și drept. Socialismul chea-

de principala muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

Dan HAULICA

și principalul muzeu al țării, dar pentru că s-a născut în Republica, datorită ei, în acest timp după ce a fost înființat. Localul său — cu sala pentru expoziții — le-am văcut într-o expoziție regională de amatori —, mîna care a finit sapa sau a muls, poate, vacile îndărăznie și a puce-

Audio, video!

Scriu astăzi, cînd am pus punct unui nou film de desen animat („Audio, video”).

Un film scormit undeva în Franța, care avea să-l realizez noi cel studiourilor de la Baieșca, UNESCO și-a propus să facă un film de desene animate în România, a ales o temă nu prea ușoară și nici prea nouă, deoarece pînă acum s-au mai făcut trei filme și așume desigur: mîna joace de comunicație sau informație și care au existat de-a lungul timpurilor. Și-au zis că eu voi face un film să epuizez acest subiect în 10 minute, din moment ce-am mai făcut o istorie a lumii în tot atîta timp, și-au avut dreptate, am terminat istoria informațiilor de la tam-tam la Sputnik, dar nu în 10, ci în 8 și 45 de minute.

găsite, statice, în acțiunii vii care uneori mă surprind și pe mine.

Am terminat filmul pentru UNESCO și am o satisfacție deosebită că am terminat acest film și pentru mine și că publicul va simți același sentiment, că am muncit pentru el.

Omul este așum și făcut din 14.000 de desene, un număr destul de mare de desene sau creat din stiloul lui Măslărețu Constantin, altele din stiloul

lui Sașu Eduard, Hermeneanu Iulian, veteran regizor în filme animate și neprețuit ajutor în alegerea greșelilor și filmarea numeroaselor desene. Zgomotosul Dumitru Lăzăroiu și căuătorul de armonii Dan Ionescu au contribuit în mod hotărîtor la realizarea acestui proiect, fără să mai numesc pe zeci de colegi care nu și-au cruțat nici eforturile ca omulețul meu să-și continue pe ecran

aventurile cosmice și marile revelații contemporane. Am pus punct acestui film, dar, ca după orice punct, urmează o nouă frază...

Am „scris” în mod scenariu, cînd scriu „scris”, cei ce mă cunosc „cum scriu” pufnesc în ris. Am povestit, am arătat bătînd aerul cu mîinile cum va fi nou film, un film cu oameni, despre oameni, despre dragoste, despre pace.

Mihnea GHEORGHIU

Zigzag de teatru

UN ZIAR — Temporal și în tiraj redus e speriat în zilele finalei celui de al treilea Festival Internațional de Teatru „I. Caragiale” un ziar mic și bine înțeles cu numele Festivalului nostru. Toate numerele au fost timpuriu, ultimul cuprindea nuzule formațiilor și artiștilor amatori preșterii. O foite bună țesută de atitudine critică, de cronici, informativ — un document de mare valoare al mișcării artistice de amatori.

Constanța, Banatul, Maramureșul, inspirație, culoare frumoasă, spectacol bun. Programul general al Festivalului nostru, decenți din punct de vedere tehnic bine realizat.

LAURI — Tulcea, situată pînă mai tîrziu în epoca de teatru a unei rașoni, a devenit orașul celui mai înalt premiu — echipa de teatru a casei rașonale cu piesa Zări necuprinse, laureată cu medalia de aur și premiul de 500 de lei. Conșt. Di-nișchiu, foarte talentat regizor al piesei, laureat cu medalia de aur.

Se află în plină desfășurare o nouă ediție a Concursului tinerilor actori. O ediție, după ce se vede, adăogită și improspătată. Poate niciodată mai mult ca acum, scena Concursului nu s-a caracterizat mai deplin printr-o tinerie artistică evoluată, mai curînd temperată decît juvenila. Ceea ce atrage atenția la lectura repertoriului spectacolului selecționat pentru faza finală este interesul sporit pentru lucrările dramatice inspirate din contemporaneitate. Printre piesele îndrăgite de tineri figurează ultimele realizări ale lui Hora Lovinescu, Dorel Dorian, Paul Everac, Nicuță Tănăsescu, și chiar, o premieră absolută cu preocupări satirice de o neînclintă actualitate: „Proștii sub car de lună” de T. Mazilu.

În același timp se face simțită familiarizarea generațiilor noi de tineri actori cu operele dramaturgilor contemporani de pe alte meridiane: Brecht, Saroyan, Kruczkowski, Arbușov, Karvas, Otčenášek, Osvaldo Dragun, Angelo Vaghenstein. Trebuie să remarcăm, totodată, că nu puține teatre din regiuni au adus în faza finală un spirit înalțat, nicidecum mai prejos decît al scenelor bucoștene. S-au produs, ca un fenomen îndelung pregătit, derivat din întreaga orientare a culturii noastre socialiste, toate remarcabile ale fuziunii dintre oamenii de teatru experimentați și contingentele tinerilor formați de școala nouă.

Spectatorii s-au aflat, astfel, în fața unor producții unor inegale, dar, cu puține excepții, credincioase transpuneri scenice a unei viziuni dramatice noi. Am vrea să mai semnalăm că în continuarea unui proces ceva mai vechi, teatrele din regiuni au dat dovadă și de o salutară inițiativă în alegerea unor texte („Antigona și ceilalți”, „Miclele tragedii”, „Prima zi de libertate” ș.a.) fără „conștințirea” lor prealabilă de către un teatru din Capitală. Judecîndose și deosebit terribile, aceste alegeri au tinut în general seama de posibilitățile ansamblului respectiv.

Ceea ce dă însă, mai cu seamă, o notă vie de contemporaneitate festivalului acesta, este prezența determinantă în cadrul spectacolului a unui punct de vedere regizoral creator și paritnic. Ne-am înțeles astfel cu versiuni scenice originale ale unor texte cu oarecare tradiție și, în același timp, cu viziuni proprii asupra unor piese străine.

Montarea piesei lui Kruczkowski, „Prima zi de libertate”, a urmat. În interpretarea Teatrului de Stat din Sibiu, o asemenea linie personală. Drama regretatului dramaturg polonez prezintă rezăle dificultății scenice, intrucit momentele de un dramatism nemijlocit alternează cu lungi discursii în care dinamica aparține schimbului viu de argumente. Mai mult decît alt, planul imediat al acțiunii, în care se petrec întâmplări violente, este intererfat de celălalt plan al simbolicei filosofice: iac înzîburile dintre cele două planuri nu sînt „lustruite” teatral. De fapt, conflictul de bază al piesei se întemeiază pe efortul de a realiza conștințența libertății. Autorul nu rezolvă problema printr-o directă înfrîntare între doi

Orășul București: sindicatul uzinelor Electronica (piesa Flui soarelui) laureat cu medalia de aur și marele premiu. Idem instructorul regizor Cornel Fleterescu, plus încă sase deținători de premiu la categoria interpretare, regie, scenografie, pășpuș.

Sătenii din gospodăria colectivă, muncitorii, minerii, petrolștii, învîțătorii, tehnicienii, regizorii, pictorii scenografii, s-au întors acasă la ei și la muncile lor cu titlurile de laureat, cu medaliile de aur, argint și bronz, cu mențiuni și unii chiar cu premii personale. Participarea masivă a omului care muncete cu brații și cu gîndul, care cîntă și povestește frumos la această întrecere de artă, e o nouă confirmare a talentelor poporului nostru și încă o imagine a realizărilor noastre socialiste.

Finala concursului republican a echipeilor de amatori, s-a desfășurat sub semnul unei mari satisfacții, devenind încă o bucurie mare a noastră, e tuturor.

Bogdan T. ARGHEZI

Chăm etera date statistice din ziar: 110 spectacole cu piese de teatru, montaje literar-muzicale, 700 de spectacole de piese și 110.000 de pășuși; aproximativ 14.000 de spectatori în sala C.E.S.; ziarul cultural în 1.000 de exemplare.

As colaborat la alcătuirea ziarului oameni de artă, ziarștii, scenariști, tîneti colectivștii și muzicanșii, artiștii culturii și foto-jornaliștii. Felicităm străduințele, încredințăm și rezultatele colectivelor redacționale.

PROGRAM — Fiecare regiune participă la faza republicană, un reprezentant și un program tipărit.

Chăm programul a contribuit la dezvoltarea creațiilor și interesului spectatorilor și a opiniei din fața acestor teatre culturale regionale de teatru. Teacul de „program” se spînzîre și facem unele aprecieri în general: caprișul interesului și o serioasă creație tehnică. Felicităm regiunea Crisana pentru încredințarea și prezentarea de spectacole amatori, felicităm și regiunile Banatului, care s-au prezentat cu un program tipărit.

Bogdan T. ARGHEZI

Gazeta literară

urează
cititorilor și
colaboratorilor
săi,
la
mulți
ani!

Epigrame

PARODII

Marcel Breșlașu:

Nicolae Stoiian:

Țișnet

Lecția de patinaj

(și alte „niște” lecții)

O răzușcă
Cit o țușcă
Auzind pe derdeluș că
Moș Gerar
Din călindar
Laclul l-a făcut cleștar.
S-a pornit din cușcă
Pușcă
Înspre patinoar.

Doar o clipă, la răscruce,
Zăbovind lângă uluce,
La rățoiul Mac se duce
(Cel mai vechi sportiv de-aice)
Și îi zice:
— „Sint novice,
Nu știu ce e un glissando,
Nici cum vine un viraș.
Fii drăguț și dă-mi la strand o
Lecție de patinaj.
Hai, te rog, învață-mă!”

— „Mă ulmești, măi rășă, mă!
— Profesorul îi răspunde —
Ție, lecții?.. Aș, de unde!
Ai uitat, pe cit se pare,
Că tu ești patinatoare
Din naștere!”

Tu, cu meritele tale,
Cu patine naturale,
Campiona pe băltoacă,
Ai nevoie de dădăcă?
Totmă tu?
Nu, dragă, nu!
Apa e doar mediul tău.
Ce-ți lipsește-n patinaj
E o boabă de curaj.
Hai, fetișo, îndrăznește!”

Și răzușca mea, orbește,
Se avântă fără trac
Pe oglinda de pe lac,
Fredonând sopran: „mac! mac!”

Iat-o!
Cu mișcările staccato,
Zdup, răzușcă
Se lansează
Pe ghețuș ca
O sifilează
Că totbine
Cit mai bine
Serpentine
Pe patine...
Dar degeaba
Saltă laba,
Și se-nvîrte, și s-apeleacă.
Echilibru nu e joacă.

Și deodată — ah, ce bluf! —
Cade... buf!

Dropii, gîște, gătușe
de pe tușe,
Biblicii, curci și păune
din tribune
Și răzuștele mofluz
din peluze,
Țipă laolaltă cu o
Patimă sportivă: „Huo!”
(Cum auzi pe stadioane
și la meciuri mai... umane!)

Ce-a fost după accident?
Un crimei de-apocalips:
Luni întregi de tratament
Cu picioarele în ghips.

Hel, și acuma, ca țardă,
Cind vin condeiul și cerneala
Să facă znoacei socoteala,
N-aș vrea, ca mătura pe băș,
În coada strofii să-i agă!

MORALA.

Dar dacă totuși la-ncheiere
Un tic al fabulei se cere,
Poftim, îl scriu aici; — cunoaște-l
Și cei mai mici, și cei mai mari:
Unde nu este cap (la dascăl),
Vai de pictoare (la școlari)!

p. conf. I. BERG

Maistrului cizmar Dobriță Tudose care mi-a bătut primul blecheu la pantof, cînd împlinam 15 ani.

Stam într-un picior în fața ta.
Mingia pingea mea bălaie...
Și ciocanul parcă, îmi cînta:
„Durigaș ai frate Nicolae?”

Cite nu ti vin, e cert, în minte
Omului cînd gata e de zbor?
Multe îmi treceau pe dinainte
Cum stăteam așa într-un picior.

Tăpile-mi crăpate-or să domnească
În pantofii moi cum e curea...
Dar un gînd începe să-ncolțască:
Fraților, dar merit eu pingea?

Ce-am făcut eu pînă-acum cu har —
Pun problema-n fața orișicui —
Ca să vină, tată un cizmar
La pingea mea să bată-un cui?

Cunoscînd de mic un unic sens
Am zvicnit din brazdă categoric.
Cine n-a citit de mine-un vers
Poate să mă-njure aprioric!

...Azi descalț a cîmpului opincă
Și noșta dealului o las...
Coadă vacii, ca o horodincă,
Este tutul meu către Parnas.

Înima-și înalță vîlvătaia.
Plec din satul meu ca o solie.

— Pune fier mai mult pe talpa aia!
Lung e drumul pîn-la poezie!

Toma George Malorescu:

Linoleum și dragoste

Vajnica mezzosoprand astrală,
Cometa,
Parcă și-a suprapus evantatul cozii
Peste lumina intrinsecă-a
Acestui cuvînt:
L I N O L E U M !

Da,
În jurul nostru totul
Este supus gravitației.
Priviți:
Toate lucrurile cad în jos.
M A I P R E S U S
De ele.

În numele razei de soare
care ne caută
cu 11.000 de kilometri pe secundă,
în numele milioanei de bănci
care ne așteaptă
vă strigă
cu toate ramajanele și
MAHABHA —
RATELE din glasul meu:
acesta-i L I N O L E U M !

Nu,
nu există dragoste adevărată
Dacă
Cei DOI
Nu se tubesc unul pe altul.

George Dan:

O singură strofă din poemul

„Cai de mare, verzi”

Tucul babei, ros de salamastră?...
S-au deschis tambuchiri?...
Ca o țiuță
Vellera a țeșt din dană?...
Nu mai vezi rujarii pe teugă!...

- 1) Babă — stilp gros de tuc de care se leagă parima vasului.
- 2) Salamastră — capăt de pîrîmă împletit.
- 3) Tambuchi — ușa rotundă prin pînte.
- 4) Vellere — nave cu vele.
- 5) Dană — porțiune de chel rezervată vaselor.
- 6) Rujari — hamali.
- 7) Teugă — punte deasupra provel.

p. conf. Marin SORESCU

UNUI CRITIC

Într-o revistă de acum o lună,
Ai spus de mine că sint inegal;
Dar eu de tine am părere bună,
Tu ești cum nu se poate mai egal.

SCRIITORUL „MARE”

Un scriitor cu influențe vaste
Se vede doar atunci cînd își impune,
Nu lucrurile lui cele mai bune,
Ci lucrurile lui cele mai proaste.

Tudor MĂINESCU

Prozatorului T. MAZILU autor al romanului „Bariera”

Deși azi nu te mai răsfăță,
vezi, cititorii tot mai speră
că nu o să rămii o viață
la... barieră.

Scriturului EUGEN BARBU autorul cărții „Prinzul de Duminică”

Succesul cărții nu mă lasă
să nu-l explic la unison:
Duminica o ștergi de-acasă
și prinzu-l iei pe stadion.

CELOR EDITAȚII în colecția „Lucașărul”

Pe firmament acum lucii
strălucinaji de reflectoare,
Băgați de seamă să nu fiți
doar simple stele căzătoare.

LA O DISPUTĂ LITERARĂ neprincipală

A fost de-ajuns o-mpunsătură
și feții scoși — ca de arici —
și, unii!, „mari” ne apărură
deodată, zău, așa de mici!

Nicolae DUMBRAVA

Bătrînețea nu trebuie să fie o renunțare, un final, ci ultima tinerețe.

Cînd vreau să scap de un inoportun, care are chef de vorbă, încep să-i povestesc anecdote cunoscute și pieacă el singur.

Cite artificii nu folosește actorul acesta ca să pară natural!

Cel mai bun regizor este cel ce nu se vede. Regizorul e ca inima: nu trebuie să-l simțiți.

Bunul gust este arta de a elimina.

Victor EFTIMIU

Admirator: un domn care-ți cere cartea gratis, plus o dedicație în care să arăți că-l admiri.

Înțeleg să fii modest, dar cu o condiție: să se știe.

Asemeni omului elegant, limba literară nu trebuie să atragă atenția.

A șaptea zi s-a odihnit. Biblia nu ne spune ce-a făcut de atunci. Lung șomaj!

A scris mult, dar nu se cunoaște.

Înțeleg să scriu prost eu, care produc mult și de toate.

Dar dumneata, care într-o viață de om, n-ai dat decît două sute de pagini, cum îți permiți să fii atît de mediocru?

La scaldătoare

Fiind sfîrșit de an, e foarte bine să mă așez și eu cu o sinteză; să scriu ceva (asta-n paranteză) și să-mi dau seama pe soși cum se cubine. Deși cu-știa sint apologetic, eu așternut sint expreși!

Am scris un alt articol (cu citate) intitulat: „Și mare dar și mic”. Prin „mare”-nțelegeam literatura; prin „mic”, formatul cărții și vizaj; (un „dar” urma să-mi facă editura iar „și”-ul îl puseseam tam-nesam).

prin care am acces la forme noi — și vă ofer imaginea perfectă a poeziei noastre-n 62.

E.M.D.G.X.
p. conf. C-tin ADAM

Prin „mare”, mă refer la semnătură; prin cei doi „și”, încerc să am măsură

în tot ce fac și public și discut. Eu nu eș pun accent pe generații dar vreau să fie cazul lămurit

e un poet ce-abia a răsărit sau bea de mult cafea cu consacrării?

N-o fi cumva din cei de la mișloc? Aci e o problemă cam gîngășe:

sint două generații mișlocase, deci, una e — tar alta nu-i de loc.

Dar generații pot să fie multe, sau semi-generații sau ?!

la urma urmel, ce atitea certuri cari dovedesc deprinderi cam înculte!?

Oricum, poetul nostru sus citat reușit, în versuri rebusiste,

rebusiste, ba să nu existe, și scrieri a suscitată.

vreau să-nțreb: e oare-un fapt penal

să fii și rebusist, să foci la loto, să ai mania de a pune moto

dintr-alt poet, în viață, genial?

Atita știu: e bine să scrii bine și știu că nu e bine să scrii prost.

Lozincă mea întotdeauna-a fost: să nu se lege nimenea de mine.

Și totuși, am curaj și demnitate. Pe mine nu mă sperie nimic.

Si-acum, fiind sfîrșit de an poetic, le fel de curajos eu mă exprim, considerînd talentul factor prim, și toate dăb — total ne-alfabetic:

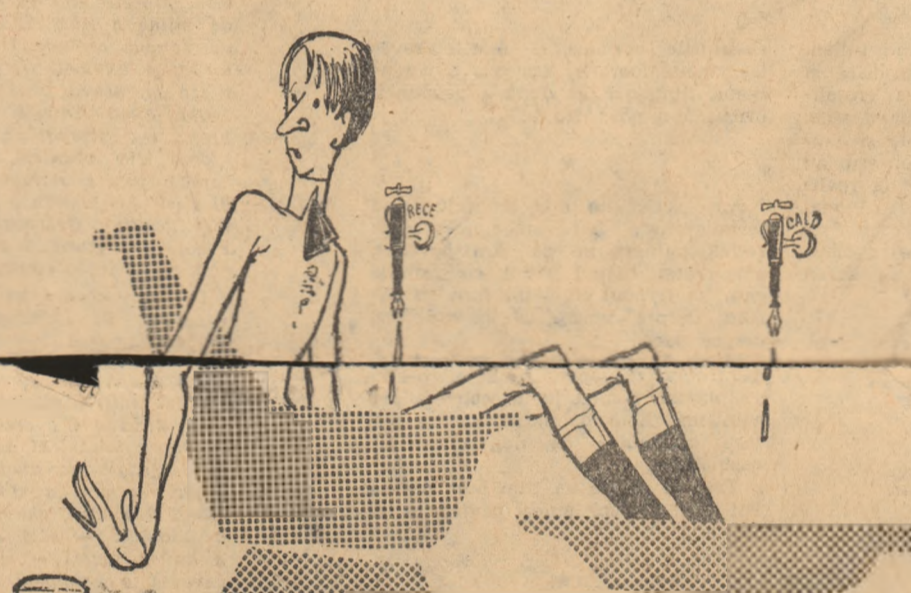
Și-acum, fiind sfîrșit de an poetic, le fel de curajos eu mă exprim, considerînd talentul factor prim, și toate dăb — total ne-alfabetic:

dintre acei ce-au avut succes, și le dorim succese și mai dese pe-al poeziei noastre-esthichier.

Așa-nțeleg să-mi fac eu meseria. Eu nici nu cruș, dar nici nu tîmîlez cu stilul unui critic mic-burghuez, și nu-nțeleg s-o scald cu poezia.

Confracții critici n-au decît să facă bilanșu-acestui an, cu altă listă. O listă ca a mea tot nu există, ca tuturor poezilor să placă.

Sinteza mi-e formula predilectă

UN CRITIC CARE „O SCALDĂ” Desen de EUGEN TARU

JOC

Om cu „Inimă tinăără” și convins că are un „Destin” al său, „Bietul Onoide” a încercat în multe „Nopti Infringurate” să dezlege „Enigma Otiliei”. În zadar l-a trimis însă scrisori „De dragoste” și l-a oferit o „Cupă cu garoafe”, precum și „Florile cornului tinăără”. Nu știa că va mai curge încă multă apă pe „Dunărea revărsată” pînă cînd el va înțelege în „sfîrșit „Sensul iubirii”, care „De la potop inoace”, a rămas meru același.

De atunci, „Omul cu părul cărunț” scrie un „Jurnal” din care extragem:
„Cînd „M-am făcut băiat mare”, mi-am cumpărat „Muzicuță cu schimbător”, de mă lătrau „Dulăii” pe „Ulița piperului sălbatăc”. Mai tîrziu, într-una din „Zilele săptămîni”, pe la „Ora gase”, „Am fugit de acasă”. Afară cădeau „Frunze”. Treceam „Bariera”, m-am îndreptat pe „Drum deschis” spre „Șoseaua Nordului”, „Unde vîntul miroase a petrol”. Pe garduri stăteau lipite, încă de la „Solștiu”, vechi „Afișe de bal”, anunșind „Balul intelectualilor”.

Cum pe o asemenea vreme nu puteam să plec „Desculț”, ca „Derbedel”, mi-am luat pantofii cei noi din „Scribul negru”. Văzîndu-mă că plec, mama mi-a strigat îngrijorată: „Să nu fugi singur prin ploaie”, cum face „Copiii cartierului”. Și să fii cuminte, măică, hîndcă nu vreau să primesc de la „Cuscarii” mai știu eu ce „Scriori” pe adresa băieților mei!”

Mă duceam la „Intîlnirea” cu una din „Fetele lui Barotă” care mă atrăgea ca un „Magnet” din „Strada primăverii”, și l-am declarat „O iubire din anul 41.042”, cum am citit în „Cartea cu ochi albaștri!”

Mirată de „Îndrăzneala” și de vorbele mele cam „Pe muche de cuțit”, „Lența” m-a certat cu asprime, spunîndu-mi că așa

vorbesc numai cei din „Galeria palavragilor”, pe cînd el îi plac „Moromeții” care sint atît de delicați cînd se duc pe „Bărăgan”, la „Intîlnirea din pămînturi”, scaldăți în „Culorile toamnei”.

L-am spus că se dă degeaba în „Spectacol în aer liber”, pentru că are de-a face cu un „Candidat la înșurătoare”. Am invitat-o apoi la „Prinzul de duminică”. Pe ea însă o răzblise „Setea” și mi-a spus că vrea să asculte „Muzică ușoară”. Am făcut deci un „Popas” în localul „La drumurile lumii”. După o vreme „A venit un om” care avea „Virtele anului”! N-a trecut mult și ea a plecat cu „Strănuțul”, declarîndu-mi că-l plac „Risipitorii” și vrea să trăiască „La cea mai înaltă tensiune”. Știam că „Vîntul nu se sfîrșește din senin” și prin umare n-avea rost s-o în „Cu ghilarele și cu dîntii”. Așa că am ales „Soluția a patra”. Am rămas singur, pe un „Drum de cîmp”, fluerînd „Marșul Miresiilor”. M-am hotărît să mă întorc acasă fără să-mi deranjez „Vecinii”.

Supărat de această „Dragoste rea”, mi-am zis că nu merită să-mi pierd degeaba „Anii tinerii”, de vreme ce „Și ziua ard stelele”.

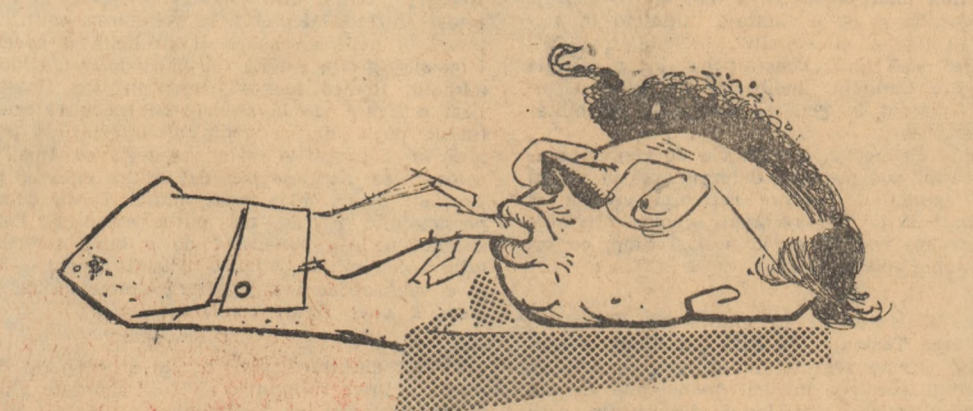
De acum încolo în „Linieștea ferii”, așezat lângă „Mîcul televizor”, ascult „Romane de dragoste” cîntate de „Ana Nucului”, pînă cînd crinica, zîmbindu-mi discret, îmi șoptește la „Revedere”.

Dimineața, eliberat de „Obsesia” ei, mă duc la muncă spunîndu-mi că dacă „Am plecat din sat” împreună cu alți „Șapte înși într-o căruță”, apoi vreau să ajung „Un om între oameni”, despre care lumea să spună: „Deștept băiat!”

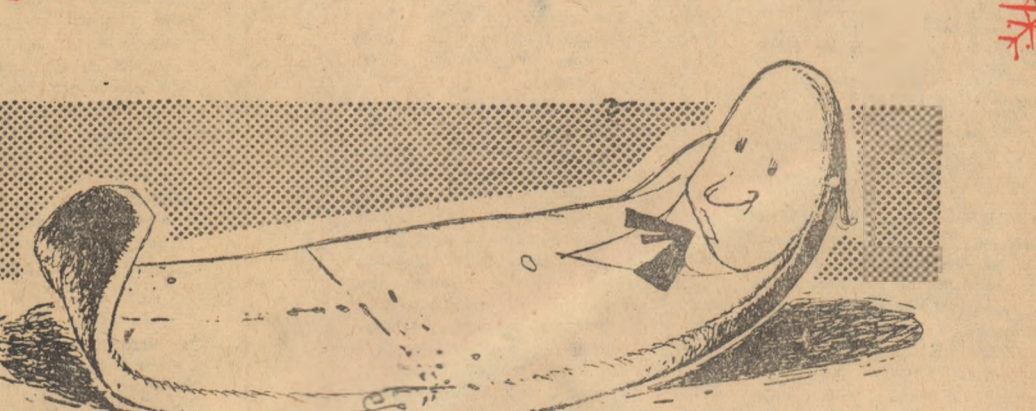
p. conf. Marin MIHALACHE

CAPTIVANT...

DOCUMENTAT ?..

PLATITUDINE

Desene de EUGEN TARU